Nr. 3179.

CURRENDA XIII.

A. D. 1876.

L. 2524.

Plan nauki religii dla różnych kategoryi szkół ludowych.

Stósownie do odezwy c. k. Rady szkolnéj krajowéj we Lwowie z dnia 15. Maja 1875. l. 6731. ułożył Biskupi Konsystorz plan nauki religii dla każdéj kategoryi szkół ludowych tak pospolitych jak wydziałowych i przesłał takowy Radzie szkolnéj krajowéj, Rada szkolna krajowa rozporządzeniem z dnia 23. Maja 1876. l. 11944. załatwiając podanie Biskupiego Konsystorza z dnia 21. Października 1875. l. 4012. plan ten przyjęła i odnośnym Radom szkolnym okręgowym do obdzielenia nimi szkół swego okręgu udzieliła. Plan ten jest następujący:

Plany nauki

religii dla różnych kategoryi szkół ludowych.

Zasady.

Nierówny stopień umysłowego rozwoju wymaga czasem podziału klasy na oddziały i grupy, aby naukę religii wszystkim uczniom przystępną uczynić. Trzeba jednak przedmiot bezwarunkowo tak uporządkować, żeby oba oddziały, względnie grupy z nauki równocześnie korzystać mogły.

Równoczesne zatrudnienie dwóch oddziałów dzieci o nierównych zdolnościach i przygotowawczych wiadomościach tym samym przedmiotem nauki jest łatwém, jeżeli uporządkowania i rozkładu rocznego zadania dokonano naturalnie i logicznie podług zasad dydaktycznych „od rzeczy łatwych do trudniejszych,“ „od części do całości.“ Dzieci grupy niższéj dostarczą natenczas podstaw do nauki w grupie wyższéj; dzieci zaś grupy wyższéj torują dzieciom grupy niższéj drogę do dalszéj nauki.

1. Podział klasy na oddziały, jakkolwiek czasem nieunikniony, przynosi nauce uszczerbek, który tylko zręczne katechizowanie zrównoważyć może; na więcéj niż dwa oddziały klasa (przynajmniéj co do religii) rozpadać się nie powinna.

2. Zadanie roczne każdéj pojedynczéj klasy, lub oddziału obejmować winno całość nauki religii, któréj zakres rozszerza się jednak z latami i postępem umysłowego rozwoju ucznia w stosunku kół jednośrodkowych z coraz większym promieniem.

3. Katechizm i historja biblijna w ścisłym stoją z sobą związku, powinny się przeto wzajemnie objaśniać i uzupełniać. W klasie 1. i 2. (2. i 3. rok nauki) należy się historji biblijnéj naturalne pierwszeństwo, jako materjałowi do tworzenia religijno-moralnych pojęć zawartych w katechizmie.

Późniéj katechizm występuje na pierwszy plan, czerpiąc objaśnienia, dowody i przykłady z dziejów biblijnych, których całość uczeń już obejmuje.

4. Dla dzieci w pierwszym roku nauki (klasa 1. oddział 1.) książka katechizmu jest zbędną. Dzieci w 2. i 3. roku nauki (klasa 1. oddział 2. i klasa 2. szkoły ludowéj pospolitéj, oraz klasa 3. szkoły wydziałowéj) używają katechizmu małego (nowego), który powinien być odpowiednio urządzony. Przedmiot, który w drugim roku nauki powinien być pominięty, oznaczać może gwiazdka. Dzieci zaś w 4., 5. i 6. roku nauki (klasa 3. i oba oddziały klasy 4. szkoły ludowéj pospolitéj i klasa 5. szkoły wydziałowéj) uczą się katechizmu wielkiego. Pytania trudniejsze oznaczone są również gwiazdką i pozostają dla ostatniego roku nauki.

Do dziejów biblijnych nie używają dzieci w pierwszym i drugim roku nauki żadnéj książki, w trzecim roku uczą się ustępów bez znaku, w czwartym ustępów z dwoma gwiazdkami, w piątym i tych, co jedną oznaczone są gwiazdką. Zadaniem nauki w roku 6. jest przegląd zdarzeń biblijnych w dziejowym związku i geografia Palestyny. Książka dziejów biblijnych powinna przeto tak być ułożoną, żeby odpowiadała potrzebom dzieci stojących na trzech różnych stopniach umysłowego rozwoju.

Zakres nauki religii w szkole ludowéj pospolitéj.

Celem nauki religii w szkole ludowéj jest uzdolnienie młodzieży do osiągnienia zbawienia wiecznego przez wierne wypełnianie religijnych i towarzyskich obowiązków.

Zbawienie człowieka wymaga: wiary i uczynków.

Wszystkie przeto prawdy wiary religii świętéj, które są warunkiem zbawienia, wszystkie chrześciańskie przepisy obyczajowe, które uczeń jako członek chrześciańskiéj rodziny, kościoła i państwa wypełniać będzie obowiązany, wejść muszą koniecznie w zakres nauki religii w szkole ludowéj.

Tłem nauki religii w szkole ludowéj, jéj podporą i uzmysłowieniem są dzieje biblijne Konieczną jest przeto rzeczą, ażeby uczeń główne wypadki biblijne samodzielnie i płynnie opowiadał, ważne ustępy, które w katechizmie jako dowody mają być użyte, dosłownie przytaczał, a oraz umiał stosunek zdarzenia do chrześciańskich prawd wiary i obyczajów wykazać i stósować przykłady cnoty biblijnych do religijno-moralnych potrzeb rodzinnego życia.

Celem religijno-moralnego wychowania jest wprowadzenie młodzieży szkolnéj na tory. czynnego religijnego życia chrześcian. Należy przeto, przez wzgląd na przerzeczony cel, wprowadzać kiedy niekiedy w tok nauki obrazy z życia chrześciańskiéj rodziny i kościoła

świętego. Przedmiotem téj religijno-moralnéj nauki „poglądu“ będą zwyczaje i nabożeństwa chrześciańskie, obrzędy (w szczególności obrzędy mszy św. i sakramentów) i uroczystości kościelne. Objaśnienia obrzędów św. połączy katecheta jużto z nauką katechizmu, jużto z nauką dziejów biblijnych, korzystając z natury wykładanego przedmiotu, ze zbliżających się świąt i uroczystości kościoła.

Plan nauki religii dla klasy 1.

(1. i 2. rok nauki) w szkole o 4 nauczycielach.

Zakres nauki.

Nauka modlitw w chrześciańskich rodzinach powszechnie używanych. „Ojcze nasz,“ „Zdrowaś,“ „Wierzę,“ „Anioł Pański,“ 10 przykazań boskich, modlitwa przed i po stole, modlitwa do Anioła Stróża. — O Bogu Stworzycielu nieba i ziemi — o 6 dniach stworzenia — o niektórych własnościach boskich — o stworzeniu człowieka, o jego grzechu — wyobrażenie „grzeszyć“ — o skutkach grzechu pierwszych ludzi — o obietnicy Messyasza — o powtórnych obietnicach Messyasza — o narodzeniu Jezusa Chrystusa — o Aniołach — o życiu Jezusa Chrystusa — o Duchu św. — o Trójcy Przenajświętszéj — o śmierci Zbawiciela i Jego zmartwychwstaniu — o zesłaniu Ducha św. — wyobrażenie „kościół“, o widzialnych znakach, czynnościach sakramentów św. i skutkach tychże w formie poglądu.

Tłem nauki religii w klasie 1. są dzieje biblijne w krótkich ustępach, stylem katechetycznym opowiadane, mianowicie:

Ze starego Zakonu:

Stworzenie świata (1) Stworzenie człowieka (3) Grzéch pierwszych ludzi (4) Skutki grzechu i obietnica Messyasza (5) Potop (7) Abraham (10) Izaaka narodzenie i ofiarowanie (14) Ezaw i Jakób (16) Józef (19) Mojżesz wyprowadza żydów z niewoli.

Z nowego Zakonu:

Zwiastowanie narodzenia Jana (1) Zwiastowanie narodzenia Jezusa Chrystusa (2) Marya nawiedza Elżbietę (3) Narodzenie Jana (4) Narodzenie Jezusa Chrystusa (5) Pasterze przy żłobie (6) Pokłon Mędrców ze wschodu (8) Ucieczka do Egiptu (9) 12-letni Jezus w kościele (10) Jan św. chrzci Jezusa Chrystusa (12) Pierwszy cud Jezusa Chrystusa (14) Młodzieniec w Naim (23) Pojmanie Jezusa (68) Ukrzyżowanie Jezusa (73) Zmartwychwstanie Jezusa (76) Wniebowstąpienie Jezusa (81) Zstąpienie Ducha św. (82).

Liczby odnoszą się do dziejów biblijnych Dr. Schustera.

Szczegółowy rozkład przedmiotu.

Przez dwa miesiące ćwiczą się dzieci w odmawianiu wyraźném zwykłych chrześciańskich modlitw, w skromnéj i przyzwoitéj postawie ciała, obok nauki religijno-moralnego poglądu na przedmiotach, mających styczność ze czcią Pana Boga, a wziętych z obrębu ich doświadczenia. Zadanie to przypada osobliwie dzieciom w pierwszym roku nauki. (1. oddział klasy I.)

Biblia św.	Religijno-moralne pojęcia	Religijno-moralny pogląd
Stworzenie świata. (1.) Dzieci odpowiadają krótkiemi zdaniami na pytania katechety, które treść historyi obejmują.	Bóg — Stworzyciel nieba i ziemi — jeden, wszechmocny.	Piękne niebo — mnóstwo gwiazd — pachnące kwiaty — wysokie drzewa — wesołe ptaszki — tyle rozmaitych zwierząt — o jakże niezmiernie mocny jest Pan Bóg!
Stworzenie człowieka, raj. (3.)	Bóg niezmiernie dobry.	Stworzenia wszystkie dla pożytku i przyjemności człowieka: dla nas koń pracuje — krowa mleko, owca wełnę daje — róża pachnie — ptaszek śpiewa — o jakże niezmiernie dobry jest Pan Bóg!
Pierwsze przykazanie. (3.)	Wyobrażenia „przykazać, przykazanie".	
Grzech pierwszych ludzi. (4.)	Wyobrażenie „grzeszyć, grzech" Bóg wszystko wiedzący.	Ojciec, matka, klęczą przed obrazem, modlą się cicho, tj. proszą Pana Boga i mówią Mu, że go bardzo kochają; a Pan ich słyszy, wie o co Go proszą. — O to Pan Bóg wie nawet to, co człowiek myśli!
	Bóg wszędzie przytomny.	Katechetyczna opowieść o chłopcu i jabłkach, „nie" Bóg mię widzi (św. Jan).
Skutki grzechu pierwszych ludzi. (5.)	Bóg jest najświętszy. Idea „najświętszy" rozwinięta na podstawie wyobrażenia „święty" podług zasad katechetyki.	Dobre dzieci Pan Bóg kocha, złemi się brzydzi. (w opowieści)
Obietnica Messyasza. (3.)	Bóg jest najmiłosierniejszy, wyobrażenie „miłosierny". Marya.	Ukazać dzieciom obraz przedstawiający akt spowiedzi św. Pan Bóg chętnie przebacza, jeżeli człowiek grzechy swoje kapłanowi ze smutkiem opowie i obieca poprawić się. Obraz N. M. P. z dzieciątkiem Jezusem.
Potop — Noe. (7.)	Bóg niezmiernie cierpliwy. Bóg najsprawiedliwszy, wyobrażenie „cierpliwy" „sprawiedliwy".	Zastósowania do stosunków dziecęcego życia.
Abraham — Powtórna obietnica Messyasza. (10.)	Ludzie się znowu psują. Bóg jest najwierniejszy, wyobrażenie „wierny".	Dzieci obiecują modlić się uważnie — słuchać rodziców. Jeżeli dotrzymacie tego, coście obiecały, będziecie podobnemi Panu Bogu, który zawsze swoich obietnic dotrzymuje i dlatego nazywa się najwierniejszy.

Biblia św.	Religijno-moralne wyobrażenia	Religijno-moralny pogląd
Izaaka narodzenie i ofiarowanie. (14.)	Trzeba miłować Pana Boga nadewszystko; wyobrażenie „miłować".	
Ezaw i Jakób. (16)		O pożyciu między rodzeństwem.
Józef. (19. i następne.)	Bóg jest rządcą świata. Opatrzność boska.	Ufność w Boga w przykrych okolicznościach dziecięcego życia, n. p. w chorobie matki.
Mojżesz wyprowadza Żydów z niewoli. Góra Sinai.	10 przykazań boskich na pamięć; w szczególności 4. przykazanie.	
Zwiastowanie narodzenia Jana. (1.)	O Aniołach.	Modlitwa do Anioła stróża.
Zwiastowanie narodzenia Jezusa Chrystusa. (2.)		
Marya odwiedza Elżbietę. (3.)		„Anioł pański". Dzwonienie rano, w południe i wieczór.
Narodzenie Jana. (4.)		
Narodzenie Jezusa Chrystusa. (5.)	2. i 3. artykuł wiary.	Wilia Bożego Narodzenia — msza o północy — kolendy — siano rozścielane na stole.
Pasterze przy żłobie. (6.)		Skłanianie głowy na Imię Jezus.
Pokłon mędrców ze wschodu. (8.)	Jezus jest prawdziwym Bogiem — równym Bogu Ojcu — wiecznym — wszechmocnym jak Bóg Ojciec.	Święcenie złota, kadzidła i miry w święto 3. Króli i znaczenie tych przedmiotów.
Ucieczka do Egiptu. (9.)		

Biblia św.	Religijno-moralne wyobrażenia	Religijno-moralny pogląd
12 letni Jezus w kościele. (10)		Obowiązek uczęszczania do kościoła w niedzielę i święta. Przedmiotem postrzeżeń wnętrze kościoła i ołtarz, ambona. Co czynią ludzie wchodząc, co przyszedłszy do kościoła?
Jan św. chrzci Pana Jezusa. (12)	O Duchu św. i o Trójcy przenajświętszéj.	Częste żegnanie się — kropielnica w domach pobożnych chrześcian
Pierwszy cud Jezusa Chrystusa. (14)		
Młodzieniec w Naim. (23)		
Pojmanie Jezusa Chrystusa. (68)	4. artykuły wiary.	Osoby czynne w kościele.
Ukrzyżowanie Jezusa Chrystusa. (73)	Główne cierpienia Pana Jezusa.	Czynności kapłanów w kościele.
Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. (76.)	5. artykuł wiary. Pojęcia „piekło“, „otchłań“, „czyściec“ i my zmartwychwstaniemy.	Widzialne czynności kapłana udzielającego Sakramentów świętych. Jeżeli nie można ukazać dzieciom kapłana, zajętego temi świętemi czynnościami, używa się odpowiednich obrazów.
Wniebowstąpienie Jezusa Chrystusa. (81)	6. artykuł wiary. 7. artykuł wiary.	
Zstąpienie Ducha św. (82)	8. artykuł wiary. Duch św. jest prawdziwym Bogiem, równym Bogu Ojcu i Synowi Bożemu, wiecznym, wszechmogącym jak Bóg Ojciec i Syn Boży. 9. artykuł wiary. Pojęcie „kościół“ jego założenie w dzień zstąpienia Ducha św.	Katecheta nadmienia tylko, że te czynności postanowił sam Jezus Chrystus, i że przez nie dusza staje się świętą i Bogu miłą, obiecując szerszą naukę o tem w roku przyszłym.

Równocześne wykazanie powyższego planu w obu oddziałach klasy I. (1. i 2. rok nauki i razem).

Oddział I. klasy I. (względnie 1. grupa oddział I.) uczy się przez 2 miesiące modlitw w rodzinach chrześciańskich powszechnie używanych: „Ojcze nasz,“ „Zdrowaś,“ „Wierzę,“ 10 przykazań boskich, których dzieci, wstępując do szkoły albo wcale nie umieją, albo je błędnie wygłaszają. Obok idą niektóre postrzeżenia z religijno-moralnego życia chrześcian.

Równocześnie oddział II. klasy I. (względnie grupa 2. oddziału I.) uzupełnia przedmiot nauki objęty powyższym planem dla klasy II., powtarza rzeczy trudniejsze.

W trzecim miesiącu rozpoczynają oba oddziały (względnie obie grupy oddziału) naukę podług wspólnego planu (dla klasy I.) W oddziale jednak I. (względnie grupie I. oddziału I.) nauka religii zachować winna charakter zmysłowy; opierać się na historyi i poglądzie.

W rozwijaniu trudniejszych religijno-moralnych pojęć i określeń objętych planem dla klasy I. biorą dzieci pierwszego oddziału tejże klasy udział jedynie przez uważne słuchanie, i tylko powoli wciąga je katecheta w tok myśli dzieci starszych. Jedna godzina nauki, słabe siły dzieci i uwaga, że pierwiastkowa nauka powinna być gruntowną, nie pozwalają zbytnie rozszerzać nam zadania dla I. oddziału klasy I.

W drugim roku nauki (II. oddział klasy I.) używają dzieci małego katechizmu, i uczą się ustępów nieoznaczonych żadnym znakiem.

Plan nauki religii dla 2. klasy.

(3. rok nauki) w szkole o 4 nauczycielach.

Zakres nauki.

W trzecim roku nauki powinny dzieci ważniejsze zdarzenia dziejów świętych przy niejakiéj pomocy ketechety samodzielnie opowiadać, znać położenia miast, rzék, gór Palestyny, wspomnianych w toku dziejów, i umieć z wad i cnót osób biblijnych zaczerpnąć wskazówki zachowania się w rozmaitych stosunkach życia. Przedmiotem nauki są wszystkie ustępy książki szkolnéj, nieoznaczone żadnym znakiem. Katecheta naucza głównie przez opowiadanie, gdyż dzieci są jeszcze nieporadne w użyciu książki, zwłaszcza historycznéj.

Dzieci klasy 2. uczą się wszystkich ustępów katechizmu małego, który przedmiot nauki religii, stósownie uporządkowany, w formie do stopnia umysłowego rozwoju uczniów 2. i 3. roku nauki zastósowanéj, obejmować będzie. Katechizm jednak tak mały jak wielki jest skieletem, który katecheta ciałem otacza i ożywia.

Przedmiot religijno-moralnego poglądu: Zewnętrzne pojawy chrześciańskiego życia — obrazy — krzyż, kościół, ołtarz, ambona, konfesyonał, chrzcielnica, organy. Kapłan chrzci,

idzie z Najśw. Sakramentem do chorego, udziela mu ostatniego olejem św. namaszczenia, błogosławi nowożeńców. Biskup bierzmuje, święci kapłanów. Ludzie dorośli spowiadają się, przyjmują komunię św. Procesya, chorągiew, opłatki, jasełka, popielec, palmy.

Szczegółowy rozkład przedmiotu.

Historya biblijna	Katechizm	Religijno-moralny pogląd
Stworzenie świata. (1).	Bóg — Stworzyciel świata — jeden — duch najdoskonalszy — wszechmocny — niezmiernie mądry.	Błękitne niebo — mnóstwo gwiazd — rozmaitość kwiatów — moc wiatru. Świadectwa mądrości i wszechmocności Pana Boga.
Raj — pierwsze przykazanie. (3.)	Bóg jest najdobrotliwszy.	Pożyteczność zwierząt.
Upadek pierwszych ludzi. (4.)	Bóg jest wszędzie przytomny — wszystkowiedzący — Ojciec nasz. Parafraza modlitwy pańskiéj — pojęcie: „grzech“	Pojawy religijnego życia w rodzinie chrześciańskiéj. Żegnanie się — klękanie — składanie rąk.
Obietnica odkupiciela. (5)	Skutki grzechu pierwszych ludzi. Bóg jest najsprawiedliwszy — najświętszy — najmiłosierniejszy, Messyasz — Marya — Pafraza pozdrowienia anielskiego.	Krzyż — obrazy świętych — święcona woda — kropielnica.
Ofiara Kaina i Abla. (6.)	Wyobrażenie „modlić się“ obowiązek modlenia się. Dzieci uczą się krótkiéj modlitwy porannéj.	Pożycie z rodzeństwem.
Noe — potop. (7.)	Dzieci uczą się krótkiéj modlitwy wieczornéj.	Pobożność, wdzięczność Noego, zastósowana do stosunków dziecęcego życia.
Ofiara Noego. (8.)		
Abrahama powołanie. (10.)	Ludzie znowu się zepsuli, oddają cześć boską słońcu.	Obrazy dzieci naśladujących cnoty patryarchów. Miłość Pana Boga na wzór Abrahama — miłość braci na wzór Józefa — miłość bliźniego na wzór Mojżesza itd.
Jego zgodliwość. (11.)	Bóg zawiera przymierze z ludem żydowskim. Wyobrażenie „bałwochwalstwo“ „przymierze“	
Jego gościnność. (12.)		

Historya biblijna	Katechizm	Religijno-moralny pogląd
Izaaka narodzenie i ofiarowanie. (14.)	Bóg powtórnie obiecuje Messyasza, Bóg jest najwierniejszy. Wyobrażenie miłości.	
Ezaw i Jakób. (16.)		
Historya Józefa. (19 i t. d.)	Bóg rządzca świata.	
Narodzenie Mojżesza. (30)	Opatrzność boska.	
Krzak gorejący. (32.)	10 przykazań boskich objaśnionych krótko, stósownie do sił umysłowych i potrzeb dzieci.	Przykłady wykonania i przekroczenia przykazań boskich w zakresie dziecięcego pojęcia.
Przejście przez morze. (38.)	W szczególności o 4 przykazaniu boskiém.	
Sinai. (37.)	O 2 przykazaniach miłości.	
Zwiastowanie narodzenia Jana. (1)	O aniołach — dzieci uczą się krótkiej modlitwy do Anioła stróża.	
Zwiastowanie narodzenia Jezusa Chrystusa. (2.)		
Odwiedziny N. M. P. u Elżb. (3.)	„Anioł pański"	Dzwonienie na „Anioł pański."
Narodzenie Jana. (4.)		
Narodzenie Pana Jezusa. (5.)	2. i 3. artykuł wiary.	Zwyczaje Świąt Bożego Narodzenia.
Pasterze przy żłobie. (6.)		Kościół — wieża — dzwony — ołtarz — ambona — chrzcielnica — konfesyonał — obraz osoby pobożnie modlącéj się w kościele — zewnętrzne zachowanie się osób wchodzących i wychodzących z kościoła — osoby
Ofiarowanie Jezusa w kościele. (7.)		

Historya biblijna	Katechizm	Religijno-moralny pogląd
Trzéj Królowie. (8.)	Jezus jest prawdziwym Bogiem.	czynne w kościele — Biskup — pleban.
Ucieczka do Egiptu. (9.)		Czynności w kościele, osobliwie sakramentalne.
12letni Jezus w kościele. (10.)		
Jan poprzednik Jezusa. (11.)		
Jan ś. chrzci Pana Jezusa. (12.)	O Duchu św. — O Trójcy przenajświętszéj.	Obraz Trójcy przenajświętszéj.
Pierwszy cud Jezusa Chrystusa. (14.)		
Jezus miłośnik dzieci. (39.)		
Rozesłanie apostołów. (41.)	Chrzest św. „Idąc tedy nauczajcie“.	Niektóre obrzędy chrztu świętego. Sól — biała szata.
Miłosierny samarytanin. (42.)		
Ostatnia wieczerza. (64.)	Najświętszy Sakrament ołtarza. Msza święta.	Główne czynności kapłana, sprawującego najświętszą ofiarę.
Męka Jezusa Chrystusa: Pojmanie (68.) Biczowanie (72.) Śmierć (73.)	4. artykuł wiary.	Drzewo krzyża św. — „Herakliusz“ — stawianie grobu w wielki piątek.
Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. (76.)	5. 11. 12. artykuł wiary. O rzeczach ostatecznych.	
Jezus ustanawia Sakrament pokuty. (79.)	O Sakramencie pokuty, popularne pojęcia warunków Sakramentu św. (10ty art. wiary.)	Widzialne czynności reszty Sakramentów, osobliwie ostatniego olejem św. namaszczenia i bierzmowania, i nieco o skutkach tych Sakramentów jako przygotowanie do przyszłorocznéj nauki.
Wniebowstąpienie Jezusa Chrystusa. (81.)	6. artykuł wiary. 7. „ „	
Zstąpienie Ducha świętego.	8. artykuł wiary	Godło Ducha św. gołąb — ogień.
	Duch św. jest prawdziwym Bogiem. 9. artykuł wiary o kościele i obcowaniu świętych. 5 przykazań kościelnych.	

Uwaga. Główne działy katechizmu są: 12 artykułów wiary, 10 przykazań boskich i 5 kościelnych, nauka o Sakramentach św. i modlitwie. Plan powyższy odstępuje od tego porządku przez wzgląd na tok dziejów biblijnych, i łączy naukę o pierwszym artykule wiary z historją stworzenia świata, naukę o modlitwie z ofiarą Abla lub Noego, naukę o 10 przykazaniach boskich z historją Mojżesza.

Naukę o 2 — 12 artykułu wiary, o Sakramentach św. i przykazaniach kościelnych łączy się z odpowiedniemi historyami biblijnemi Nowego Zakonu.

Plan nauki religii dla klasy III.

(4ty rok nauki) w szkole o 4ch nauczycielach.

Zakres nauki.

Katechizm wielki. Pytania trudniejsze, oznaczone gwiazdką pozostają jednak dla następnego roku. W zakres nauki wchodzą liczniejsze wyroki pisma św., jako dowody. Katecheta usiłuje dać prawdom religijnym podstawy silne i zapewnić im stały wpływ na życie swych wychowańców.

Dzieje biblijne obejmują ustępy bez znaku i oznaczone dwoma gwiazdkami. Od ucznia wymagać już należy pewnej samodzielności w opowiadaniu. Historya biblijna oddziela się w tym roku nauki od katechizmu, dlatego wyobrażenia religijno-moralne mogą się już grupować w systematyczną całość. Przedmiotem religijno-moralnych postrzeżeń jest rok kościelny i „czasy święte.“

Szczegółowy rozkład przedmiotu.

Historya biblijna	Ustępy w biblii Schustera	Katechizm	Przedmiot relig.-mor. poglądu
I. miesiąc.			Przedmiotem religijno-moralnych postrzeżeń jest rok kościelny, jego podział. „Czasy święte“ uroczystości i tychże obrzędy — skaplerz — różaniec.
1. Stworzenie świata			
2. „ aniołów		Przeznaczenie człowieka.	
3. „ człowieka	1. 2. 3.	I. Aby się zbawić, trzeba wierzyć, co Bóg objawił.	
4. Grzech pierwsz. ludzi	wszystkie.	Wyobrażenie „wierzyć“, idea: „wiara“.	
5. Skutki grzechu — obietnice Mesyasza	„	Jak trzeba wierzyć i co?	
6. Kaim i Abel.	1. 2. 3.	I. artyk. wiary o Bogu, Jego własnościach, 3ch osobach boskich.	
7. Potop.	2. 3. 4. 5.		
8. Ofiara Noego.	wszystkie.		
9. Wieża Babel.	1.		
II. miesiąc.			
10. Abrahama powołanie.	1.	O stworzeniu świata, o-	

Historya biblijna	Ustępy w biblii Schustera	Katechizm	Przedmiot relig.-mor. poglądu
11. Abrahama zgodliwość.	1.	patrzności boskiej, stworze-	Przedmiotem religijno-moralnych postrzeżeń jest rok kościelny, jego podział, czasy święte — uroczystości i tychże obrzędy — szkaplerz — różaniec.
12. Abrahama gościnność.	3.	niu aniołów, grzechu pierwszych ludzi.	
14. Narodzenie i ofiarowanie Izaaka.	wszystkie.	O tém, co czynił Pan Bóg od obietnicy Messyasza aż	
16. Ezaw i Jabób.	1. 2.	do Jego Narodzenia. Powtórne obietnice — przepowiednie	
19. Józef sprzedany.	1. 2. 3. 4.	Proroków.	
22. Józef wywyższony.	1. 3. 4.		
23. Bracia Józefa jadą do Egiptu.	wszystkie.	II. artykuł wiary.	
24. Benjamin jedzie do Egiptu.	1. 2. 4.		
26. Józef daje się poznać.	1. 2. 3. 4.		
27. Jakób jedzie do Egiptu.	wszystkie.		
III. miesiąc.			
30. Narodzenie Mojżesza.	2. 3.		
31. Ucieczka Mojżesza.	wszystkie.		
32. Krzak gorejący.	„		
33. Cuda w Egipcie.	1.		
34. Wyjście z Egiptu.	3.	III, IV, V, VI, VII i VIII artykuł wiary.	
35. Przejście przez może czerwone.	wszystkie		
37. Sinai.	„		
43. Powątpiewanie Mojżesza.	1.		
45. Śmierć Mojżesza.	2.		
IV. miesiąc.			
46. Wnijście do ziemi obiecanéj.	1.		
49. Samuel.	1. 2. 3. 4.		
50. Saul.	1. 2.		
51. Dawid pasterz.	1. 2.	IX, X, XI i XII artykuły wiary.	
52. Dawid i Goliat.	wszystkie		
55. Dawid, król pobożny.	1. 2.		
59. Modlitwa Salamona.	1.		
61. Budowa kościoła.	1.		
V. miesiąc.			
63. Podział Królestwa.	1. 2.	II. Aby się zbawić, trzeba wykonywać, co Pan Bóg	
64. Eliasz.	1. 2. 3.	przykazał. Wyobrażenie „kochać“ idea „miłość,“	
67. Elizeusz.	1. 2.		
69. Niewiasta assyryjska	1.		
77. Niewiasta babilońska.	1. 3. 4.	2. przykazania miłości.	
82. Powrót z niewoli babilońskiéj.	1.	10. przykazań boskich.	
85. Śmierć Eleazara.	1.		
87. Judasz Machabeusz.	1. 2.		
88. Ostatnie czasy przed Chrystusem.	1.		
VI. miesiąc.			
1. Zwiastowanie narodzenia Jana.	wszystkie	Dalszy ciąg o przykazaniach boskich.	
2. Zwiastowanie Jezusa Chrystusa.	„		

Historya biblijna	Ustępy w bibliji Schustera	Katechizm	relig.-mor. pogląd
3. Marya nawiedza Elżbietę.	1. 2. 4.	5 przykazań kościelnych.	Przedmiotem religijno-moralnych postrzeżeń jest rok kościelny, jego podział, czasy święte — uroczystości i tychże obrzędy — bractwa.
4. Narodzenie Jana.	1. 4.	Cnota — grzech.	
5. „ Jezusa Chrystusa.	wszystkie		
6. Pasterze przy żłobie.	„		
7. Ofiarowanie Jezusa Chrystusa w kościele.	1. 2.		
8. 3. Królowie.	wszystkie		
9. Ucieczka do Egiptu.	„		
VII. miesiąc.			
10. 12-letni Jezus w kościele.	wszystkie	O łasce.	
11. Jan chrzciciel.	„		
12. Chrzest Jezusa Chrystusa.	„	Chrzest.	
13. Pierwsi uczniowie.	1. 2.	Bierzmowanie.	
14. Pierwszy cud Jezusa Chrystusa.	wszystkie	Sakrament ołtarza.	
15. Rozmowa z Nikodemem.	1. 2.		
22. Trędowaty.	1.		
23. Młodzieniec w Naim.	wszystkie		
26. Chory od 38 lat.	1.		
VIII. miesiąc.			
29. Burza na morzu.			
33. Nakarmienie 5000 rzeszy.	1. 2. 3.		
36. Jezus przyrzeka Piotrowi najwyższą władzę.	wszystkie	Komunia święta.	
37. Przemienienie na górze Tabor.	„	Sakrament pokuty.	
39. Jezus miłośnik dzieci.	1.		
40. Władza kluczów.	1.		
42. Miłosierny Samarytanin.	wszystkie	5 warunków Sakramentu	
45. Syn marnotrawny.	„	pokuty.	
46. Nielitościwy bogacz.	„		
IX. miesiąc.			
48. Ojcze nasz.	1.	Odpust.	
63. Sąd ostateczny.	1.	Ostatnie olejem św. na-	
66. Ustanowienie Najśw. Sakram.	wszystkie	maszczenie.	
67. Jezus na górze oliwnéj.	„	Kapłaństwo.	
68. Pojmanie Jezusa.	1.	Małżeństwo.	
69. Jezus pod Annaszem.	wszystkie		
70. Zaparcie się Piotra.	„		
71. Jezus przed Piłatem.	„		
72. „ biczowany.	„		
X. miesiąc.			
73. Ukrzyżowanie Jezusa Chryst.	wszystkie	O modlitwie. O kościel-	
75. Jezus umiera.	3. 5. 6. 7.	nych święceniach i błogo-	
75. Jezus do grobu złożony.	2. 3.	sławieństwach.	
76. Zmartwychwstanie Jezusa.	wszystkie		
79. Jezus ustanawia Sakrament pokuty.	„		

Historya biblijna	Ustępy w biblii Schustera	Katechizm	Przedmiot relig.-mor. poglądu
80. Jezus powierza Piotrowi najwyższą władzę.	1.		Przedmiotem religijno-moralnych postrzeżeń jest rok kościelny, jego podział, czasy święte — uroczystości i tychże obrzędy — bractwa.
81. Wniebowstąpienie Jezusa.	1. 2. 3. 4. 5. 6.		
82. Wybór ś. Macieja.	2. 3. 4. 5.		
86. Św. Szczepan.	2. 3.		
88. Nawrócenie Szawła.	wszystkie		

Uwaga. Powyższy porządek zachowany jest prawie we wszystkich nowszych katechizmach. Prawdopodobnie i autor nowych katechizmów szkolnych zachowa go w pracy swojéj.

Plan nauki religii dla klasy IV.

(5. i 6. rok nauki) w szkole o 4 nauczycielach.

Zakres nauki.

Prawdy religijne uzasadnia uczeń przykładami i wyrokami pisma świętego; uczy się wszystkich pytań katechizmu wielkiego, wykłada znaczenia główniejszych ceremonii i uroczystości kościelnych, i umié czynny w nich brać udział; umié na pamięć najpotrzebniejsze modlitwy: Akt odnowienia przymierza chrztu św., akt wiary, nadziei, miłości, akt żalu i przedsięwzięcia; dzieje biblijne opowiada płynnie w należytym związku, oznacza czas, miejsca wypadków biblijnych, zna zwyczaje i obyczaje Żydów, o ile te potrzebne są do zrozumienia ich historyi.

Z geografii biblijnéj w szczególności w zakres nauki wchodzą:

a) Objaśnienia różnych nazw ziemi świętéj: Chanaan, Palestyna, Judea, Ziemia żydowska, Ziemia obiecana, Ziemia święta.
b) Granice i podział Palestyny za czasów: Sędziów, Dawida, Jezusa.
c) Góry: Libanon, Neftali, Karmel, Tabor, Efraim, Garizim, Hebal, Gelboe, Quarantania.
d) Doliny: Jezrael, Jozafata.
e) Pustynie: Juda, Engadi, Ziph, Jerychońska.
f) Rzeki: Jordan, Karit, Cedron, Jobok, potok Kison.
g) Jeziora: Genezaret, morze martwe — Merom.
h) Klimat, płody natury. Nadto w toku nauki mają dzieci poznać:
i) Religijne, towarzyskie i domowe stosunki Żydów. Kościół, sprzęty kościelne, służbę Bożą, święta, ofiary, miary, wagi, sądy, kary.

Szczegółowy rozkład przedmiotu.

W zakres nauki religii w klasie 4. wchodzi także krótki popularny wykład perykop niedzielnych, dlatego I. oddział 4. klasy (5 rok nauki) uczy się tylko dziejów biblijnych starego Zakonu, a z katechizmu części I. o wierze, z części II. o przykazaniach, o 10. przykazaniach boskich; oddział II. zaś 4. klasy (6. rok nauki) uczy się dziejów biblijnych nowego Zakonu, a z katechizmu z części II. o przykazaniach, o 5 przykazaniach kościelnych i części III. o środkach łaski boskiéj: Sakramentach i modlitwie. Według powyższego rozkładu niektóre oddziały (co 2. rok) będą się musiały uczyć nowego Zakonu pierwéj niż starego, a nauki o przykazaniach boskich pierwéj, niż nauki o wierze, lecz niedogodność ta jest nieuniknioną.

W 4. klasie wprowadza katecheta w zakres nauki biografie niektórych Świętych, których imiona dzieci miejscowe powszechnie noszą, a osobliwie Patronów i Apostołów kraju. Przy téj sposobności wspomina w krótkości o prześladowaniach kościoła, o męczennikach, wyznawcach, pustelnikach, zakonach, misyach i niektórych historycznych zdarzeniach, których pamiątkę kościół św. obchodzi, n. p. podwyższenie krzyża św., Najświętszéj Maryi Panny Śnieżnéj.

Oddział I. klasy IV. (5. rok nauki).

Biblia	Katechizm	Religijno-moralny pogląd
Dzieci uczą się wszystkich ustępów książki szkolnéj.	Przeznaczenie człowieka.	14. Września. Podwyższenie św. krzyża — zdarzenia.
Liczby następujące odnoszą się do dziejów biblijnych Schustera.	O wierze. Przymioty wiary. Potrzeba wiary.	23. Września. Św. Tekli męczenniczki Nieco o prześladowaniach, o męczennikach. 27. Września. Św. Jozafata.
1—9 I. miesiąc.		4. Paźdz. Św. Franciszka z Asyzu. Franciszkanie.
10—18 II. miesiąc.	O składzie apostolskim, własności boskie, 3 osoby boskie.	15. Paźdz. Św. Jadwigi. 19. „ Jana Kantego.
19—27 III. miesiąc.	Stworzenie świata. Aniołowie. Ludzie. Grzech pierwszych ludzi.	7. Listop. Św. Kunegundy. 11. „ Św Marcina. — wzór gorliwości w słuchaniu słowa Bożego. 13. Listop. Św. Stanisława Kostki.
28—35 IV. miesiąc	Przygotowanie świata na przyjęcie Messyasza — Figury, proroctwo mesyaońskie, 2. art. wiary.	25. Listop. Św. Katarzyny. 3. Grudnia Sw. Franciszka Ksawerego. Nieco o misyach. 4. Grudnia. Św. Barbary patronki umierających. 6. Grudnia. Św. Mikołaja.
36—45 V. miesiąc.	3. i 4. art. wiary.	15. „ Św. Pawła. Nieco o pustelnikach.

Biblia	Katechizm	Religijno-moralny pogląd
46—51 VI. miesiąc.	5. 6. 7. 8. art. wiary.	21. Grudnia. Św. Agnieszki. 3. Lutego Św. Błażeja, święcenie jabłek i ceremonii tego dnia, jeźli jest w zwyczaju.
32—64 VII. m.	9. artykuł wiary. O kościele. Znamiona kościoła św., zadanie kościoła.	5. Lutego. Św. Agaty — święcenie chleba, soli i wody.
52—71 VIII. m.	9. artykuł wiary. Dalszy ciąg o kościele, rozszerzenie trwanie kościoła; Świętych obcowanie.	14. Marca Św. Kazimierza. 19. Marca Św. Józefa. 23. Kwietnia. Św. Wojciecha, zaprowadzenie religii chrześ. w Polsce.
72—81 IX. m.	10. 11. 12. art. wiary. O przykazaniach. Dwa przykazania miłości. 1. 2. 3. przykazanie.	4. Maja. Św. Florjana. 8. „ Św. Stanisława.
82—88 X. m.	4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. przykazanie boskie.	16. Maja. Św. Jana Nepomucena, patrona młodzieży szkolnéj w dyecezyi Tarnowskiéj — figury na mostach. 13. Czerwca. Św. Antoniego. 21. Czerwca. Św. Alojzego.

Oddział II. klasy IV. (6. rok nauki).

Biblia	Katechizm	Religijno-moralny pogląd
Liczby odnoszą się do biblii Schustera.		W 6 roku nauki powtarza katecheta powyższe biografie Świętych, lub opowiada życie innych, stosownie do potrzeby i miejscowych okoliczności. Nadto opis życia wyliczonych powyżéj Świętych nie jest koniecznym przedmiotem nauki. Katecheta może na tle biografii, dowolnie wybranych, objaśnić niektóre zwyczaje i kościelne, których znajomość w stosunkach chrześciańskiego życia jest potrzebną.
1—8. I. miesiąc.	5 przykazań kościelnych.	
9—16 II. m.	O cnocie i o grzechu czyli o wykonaniu i przestąpieniu przykazań boskich i kościelnych.	
17—25 III. m.	O łasce, usprawiedliwieniu, Sakramentach w ogólności.	
26—32 IV. m.	Chrzest św. Bierzmowanie.	
33—41 V. m.	Najświętszy Sakrament Ołtarza—Obecność Jezusa w Najśw. Sakram. O mszy św.	19. Lipca. Św. Wincentego a Paulo. Zgromadzenie żeńskie dla opieki chorych.

Biblia	Katechizm	Religijno-moralny pogląd
42—56 VI. m.	Komunia św., Sakrament pokuty i warunki Sakram. pokuty.	24. Lipca Św. Anny. 31. „ Św. Ignacego Lojoli. Nieco o zakonie Jezusowym.
57—63 VII. m.	2. 3. 4. 5. warunki Sakram. pokuty.	
64—72 VIII. m.	Odpust. Ostatnie olejem św. namaszczenie — Kapłaństwo — Małżeństwo.	4. Sierpnia. Św. Dominika, Dominikanie.
73—81 IX. m.	O modlitwie. „Ojcze nasz“. „Zdrowaś.“	Uwaga. Katecheta poucza dzieci głównie o tych zakonach, które są w parafii lub w sąsiedztwie
82—96 X. m.	Święcenia, błogosławienia i niektóre ważniejsze obrzędy kościelne.	

Plan nauki religii w szkole o 4 nauczycielach obejmuje rozkład przedmiotu na całe sześciolecie szkolne i da się zastósować do wszystkich szkół ludowych pospolitych.

Plan nauki religii dla szkoły jednoklasowéj podzielonéj.

Młodzież dzieli się na dwa oddziały, każdy oddział na dwie grupy. II oddział uczęszcza do szkoły popołudniu.

Oddział I.

Grupa 1. (pierwszy rok nauki) jak w 1. oddziale klasy I. w szkole o 4 nauczycielach.

Grupa 2. (drugi rok nauki) jak w 2. oddziale klasy I. w szkole o 4 nauczycielach.

Oddział II.

Grupa 1. (3. i 4. rok nauki) jak w klasie 3. szkoły o 4 nauczycielach.

Grupa 2. (5. i 6. rok nauki) jak w klasie 4. szkoły o 4 nauczycielach.

Cały atoli oddział (obie grupy) równocześnie i ciągle bywa zatrudniony, tak jednak, że każda grupa stosownie do sił umysłowych z przygotowawczych wiadomości w nauce bierze udział. Sposób równoczesnego wykonania planów dla oddziałów klasy I. (względnie grup. 1. oddz.) wskazaliśmy wyżéj.

Plany dla 3. i 4. klasy o 4 nauczycielach są w zasadzie jednakie, połączenie takowych nie przedstawia przeto żadnych trudności. Kurs nauki w oddziale I. zadanie roczne obejmuje całość nauki religii; w oddziale II. uczą się dzieci w pierwszym roku dziejów biblijnych starego Zakonu i nauki o wierze i przykazaniach boskich, a 2. roku dziejów biblijnych nowego Zakonu i nauki o przykazaniach kościelnych, cnocie, grzechu, sakra-

mentach i modlitwie. Każde dziecko uczęszczające przez 4 lata do oddziału II. uczy się dziejów św. i katechizmu na dwa zawody: pierwszy raz podług planu nakreślonego dla 3. klasy szkoły o 4 nauczycielach, drugi raz podług planu dla 4. klasy tejże szkoły. Dzieci jednak 3. roku nauki można, gdyby tego wymagały okoliczności, przyłączyć do oddziału I. W oddziale I. mają dzieci (ale tylko 2. względnie także 3. roku nauki) mały katechizm, w oddziale II. katechizm wielki.

Plan nauki religii dla szkoły jednoklasowéj niepodzielonéj.

Młodzież dzieli się na trzy oddziały. Wszystkie trzy oddziały schodzą się dwa razy dziennie na naukę.

Oddział I. (1. i 2. rok nauki) jak w klasie I. szkoły o 4 nauczycielach.

Oddział II. i III. (3. 4. 5. i 6. rok nauki) łączy katecheta i postępuje zupełnie tak jak w oddziale II. szkoły jednoklasowéj podzielonéj.

W oddziale I. katechizm mały, kurs jednorazowy;

W oddziale II. (II. III.) katechizm wielki, kurs dwuletni, jak w szkole jednoklasowéj podzielonéj.

Plan nauki religii dla szkoły dwuklasowéj.

Każda klasa dzieli się na dwa oddziały.

Klasa I. (1. i 2. rok nauki) jak I. kl. szkoły o 4 nauczycielach.

Klasa II. (3. 4. 5. 6. rok nauki) połączone plany 3 i 4. klasy szkoły o 4 nauczycielach. Sposób połączenia obu planów wskazany w uwagach o planie 2. oddziału szkoły jednoklasowéj podzielonéj.

W pierwszéj klasie katechizm mały, kurs jednoroczny, w drugiéj klasie katechizm wielki, kurs dwuletni.

Plan nauki religii dla szkoły trzyklasowéj.

Klasa I. (1. i 2. rok nauki) jak w I. klasie szkoły o 4ch nauczycielach.

Klasa II. (3. i 4. rok nauki) jak w III. klasie szkoły o 4ch nauczycielach.

Trudniejsze pytania objęte planem dla 3 klasy szkoły o 4ch nauczycielach pozostają dla 4. roku nauki. Rozdziału dokona z łatwością sam katecheta.

Klasa III (5. i 6. rok nauki) jako w IV. klasie szkoły o 4ch nauczycielach.

W I. klasie (2. oddział) katechizm mały, kurs jednoroczny.

W II. klasie katechizm wielki, kurs dwuletni.

W III klasie katechizm wielki, kurs dwuletni.

Plan nauki religii dla szkoły pięcioklasowéj.

I. klasa (1. i 2. rok nauki) jak w oddziałach I. klasy szkoły o 4ch nauczycielach. W oddziale II. katechizm mały. Pytania bez znaku.

II. klasa (3. rok nauki) jak w II. klasie szkoły o 4ch nauczycielach. Wszystkie pytania katechizmu małego.

III. klasa (4. rok nauki) jak w III. klasie szkoły o 4ch nauczycielach. Katechizm wielki. Pytania bez znaku.

IV. klasa (5. rok nauki) jak w I. oddziale IV. klasy szkoły o 4ch nauczycielach. Wszystkie pytania katechizmu wielkiego. Dzieje biblijne starego Zakonu. Nauka o wierze i przykazaniach boskich.

V. klasa (6. rok nauki) jak w II. oddziale IV. klasy szkoły o 4ch nauczycielach. Wszystkie pytania katechizmu wielkiego. Dzieje biblijne nowego Zakonu. Nauka o przykazaniach kościelnych, o Sakramentach św. i modlitwie.

Plan nauki religii dla szkoły wydziałowéj ośmioklasowéj.

I. klasa (1. rok nauki) jak w I. oddziale I. klasy szkoły pospolitéj o 4ch nauczycielach.

II klasa (2. rok nauki) jak w II. oddziale I. klasy szkoły pospolitéj o 4ch nauczycielach. Katechizm mały. Pytania bez znaku.

III. klasa (3. rok nauki) jak w 2. klasie szkole pospolitéj o 4ch nauczycielach. Katechizm mały. Wszystkie pytania.

IV. klasa (4. rok nauki) jak w 8. klasie szkoły pospolitéj o 4ch nauczycielach. Katechizm wielki Pytania bez znaku.

V. klasa (5. rok nauki) jak w oddziałach 4. klasy szkoły pospolitéj o 4ch nauczycielach. Katechizm wielki. Wszystkie pytania. W pierwszem półroczu stary Zakon i nauka o wierze i przykazaniach boskich; w drugiem nowy Zakon i nauka o przykazaniach kościelnych, cnocie, grzechu, Sakramentach i modlitwie.

VI. klasa (6. rok nauki).

Zakres nauki.

(Katechizm dla wszystkich klas szkoły wydziałowéj.)

Celem nauki jest gruntowne poznanie całości zasad religii chrześciańsko-katolickiéj. Nie ma jednak ani czasu, ani potrzeby rozszerzenia przedmiotu poza granice nakreślone w planie dla V. klasy szkoły wydziałowéj. Jedynie formą różnić się będzie katechizm, obejmujący przedmiot nauki dla klasy VI. od wielkiego katechizmu, używanego we wszystkich klasach szkoły ludowéj. Uczeń ma poznać w toku nauki wartość religii. Ona była

przedmiotem wszystkich myśli Boga, końcem wszystkich wypadków świata. Dla jéj założenia albo raczéj przywrócenia Syn Boży staje się człowiekiem, cierpi i umiera, dla jéj utrzymania i rozszerzenia istnieje kościół. Wszystko dla religii, a religia dla naszego zbawienia.

Młodzież przejęta czcią dla téj boskiéj religii i szczęściem zrodzenia się na łonie kościoła, okrom którego nie ma zbawienia, nie uroni lekkomyślnie drogiego skarbu wiary w wierze życia, które się przed nią otwiera.

VII. klasa (7 rok nauki).

Zakres nauki.

(Obrzędy święte).

Potrzeba zewnętrznéj czci Pana Boga.

I. Kościół — miejsce publicznéj czci Pana Boga.

a) Budowa kościołów.
b) Ozdoby kościołów.
c) Ubiory liturgiczne.
d) Naczynia kościelne.

II. Obrzędy Sakramentów świętych.

a) Obrzędy Chrztu św.
b) „ Bierzmowania.
c) „ Pokuty św.
d) „ Sakramentu Ołtarza (mszy i komunii św.)
e) „ Ostatniego Olejem św. namaszczenia.
f) „ Kapłaństwa.
g) „ Małżeństwa.

III. Obrzędy poświęceń i błogosławień kościelnych.

a) Obrzędy poświęceń.
b) „ błogosławień kościelnych.

IV. Obrzędy świąt i uroczystości kościelnych.

VIII. klasa (8. rok nauki).

Zakres nauki.

(Historya kościoła świętego.)

Epoka I. do Konstantyna Wielkiego.

I. Zewnętrzne losy kościoła.

Założenie kościoła świętego.

Szybki wzrost kościoła w Palestynie w skutek pierwszego prześladowania.

Początek nawrócenia pogan.

Krwawe prześladowania Chrześcian od Nerona do Dyoklecyana.

2. Dzieje nauki kościelnéj.

Sobór jerozolimski.

Święty Klemens papież, śśw. Ignacy, Polikarp, Justyn, Ireneusz, Grzegorz cudotwórca, Cypryan.

3. Urządzenie kościoła.

Hierarchia — Naczelna władza Piotra św. — Biskupi — Kapłani — dyakonowie — subdyakonowie — czytelnicy — zaklinacze — odźwierni — akolici — sposób odprawiania Mszy św. — miejsce — czas publicznego nabożeństwa — obrzędy Chrztu św. — surowość pokutnicza — Bierzmowanie — Komunia św. — Ostatnie Olejem ś. namaszczenie — Kapłaństwo — Małżeństwo — zwyczaje św. — znak Krzyża św. — relikwie — pogrzeby — posty — bezżeństwo kapłanów.

Epoka II. do wieku 8go.

1. Zewnętrzne losy kościoła.

Konstanty W., pierwszy chrześciański cesarz — ustawy kościelne Konstantyna.

Upadek cesarstwa zachodniego — Papieże stają się panami Rzymu.

Nawrócenie Gotów, Wandalów, Longobardów, Irlandczyków, Franków, Anglosaksonów.

Chrześciaństwo w Panonii, — Muhamed.

2. Dzieje nauki kościelnéj.

Św. Atanazy, Hilary, Bazyli, Chryzostom, Ambrozy, Hieronim, Augustyn, Grzegorz Wielki.

Krótka wzmianka o Aryanach i o walce kościoła przeciwko nim na soborach w Nicei, Konstantynopolu, Efezie, Chalcedonie.

3. Urządzenie kościoła.

Papież uznawany powszechnie za najwyższą głowę kościoła.

Metropolici — Patryarchowie — wybór przełożonych duchownych — utrzymanie kleru.

Pustelnicy. Św. Antoni, Pachomiusz, Symeon, Zakon Benedyktynów.

Epoka III. do Grzegorza VII.

1. Zewnętrzne losy kościoła.

Św. Bonifacy, Karol Wielki, nawrócenie Słowian i Kroacyi, Karyntyi, Krainy, Styryi, Cyryl i Metody, Mieczysław król polski.

2. Dzieje nauki kościoła.

Obrazoburcy, Odszczepieństwo Greków

3. Urządzenie kościoła.

Utworzenie państwa kościelnego, wybór papieży, kanonizacya świętych, kary kościelne, rozejm Boży, sądy Boże, wzrost zakonów.

Epoka IV. do reformacyi.

1. Zewnętrzne losy kościoła.

Wojny krzyżowe.

2. Dzieje nauki kościoła.

Św. Anzelm, Bernard, Tomasz z Akwinu, Bonawentura, Waldensowie, Albigensowie, Inkwizycya, Wiklef, Hus.

3. Urządzenie kościoła.

Grzegorz VII obrońca wolności kościoła.

Nowe zakony: Cystersów, Kartuzów, Premonstratensów, Karmelitów, Trynitarzy, św. Franciszek Serafin, Dominikanie.

Epoka V. do zniesienia Zakonu Jezusowego.

1. Zewnętrzne losy kościoła.

Św. Franciszek Ksawery, chrześciaństwo w Indiach, Japonii, Ameryce.

2. Dzieje nauki kościoła.

Luter, Protestantyzm we Francyi, Anglii, wojna 30 letnia.

3 Urządzenie kościoła.

Karol Boromeusz, Wincenty a Paulo, Franciszek Salezy, Jezuici, Kapucyni, Urszulanki, Wizytki, Siostry miłosierdzia.

Epoka VI. do naszych czasów.

Rewolucya francuska, Pius VI., Pius VII.

Pogląd na sprawę kościoła we Francyi, Szwajcaryi, Belgii, Anglii, Rosyi, Prusiech i Austryi po upadku Napoleona I.

Plany nauki religii dla sześcio i siedmioklasowéj szkoły takie same, jak w odpowiednich klasach szkoły ośmioklasowéj wydziałowéj.

Z Konsystorza Biskupiego.

W Tarnowie dnia 21. Października 1875.

Nr. 2955.

DECRETUM.

Feria II. Die 12. Junii 1876.

Sacra Congregatio Eminentissimorum ac Reverendissimorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium a SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO PAPA IX. Sanctaque Sede Apostolica Indici librorum pravae doctrinae, eorumdemque proscriptioni, expurgationi, ac permissioni in universa christiana Republica praepositorum et delegatorum, habita in Palatio apostolico vaticano die 12. Junii 1876 damnavit et damnat, proscripsit proscribitque, vel alias damnata atque proscripta in Indicem Librorum prohibitorum referri mandavit et mandat quae sequuntur Opera.

La Régénération du Monde. Opuscule dédié aux douze tribus d'Israel par Joseph de Félicité. — Courtrai 1860. — La Résurrection dans le Système de la Régénération du Monde. Opuscule dédié aux douze tribus d'Israel par Joseph de Félicité — Bruxelles 1869.

Ganganelli. A Egreja e o Estado por Joaquim Saldanha Marinho — *Latine*: Ecclesia et Status Auctore Joachimo Saldanha Marinho. — Rio de Janeiro 1874-1875.

Arnaldo da Brescia e la Rivoluzione Romana del XII secolo, studio di Giovanni de Castro. — Livorno coi tipi di Franc. Vigo 1875.

Dio, l'Universo, e la Fratellanza di tutti gli Esseri nella Creazione, per S. P. Zecchini.— Torino stamperia dell' Unione tipografico-editrice 1875.

Per una Protologia secondo i progressi e i bisogni delle scienze naturali a compimento del sistema filosofico di Vincenzo Gioberti, Note di G. B. Garrione. — Torino tip. lit. Camilla e Bertolero 1876. — *Auctor laudabiliter se subiecit et opus reprobavit.*

La Semaine ou le 3e Commandement de Dieu, par Migorel curé de Malétable. — Prohib. una cum praefatione ms. et numismate panni coloris rubri, in quo haec verba leguntur: Dieu le veut, et N. D. de la Salette: *Decr. 6. Dec. 1875.*

Le temporalità della Chiesa e la questione romana, pel canonico Mario Ayala Rosso — Castrogiovanni tipografia D. Pagano 1874. *Decr. S. Off. 17 Nov. 1875.*

Otto mesi a Roma durante il Concilio Vaticano, impressioni di un contemporaneo per Pomponio Leto.— Firenze successori Le-Monnier 1873. *Decr. S. Off. 29. Mart. 1876.*

Itaque nemo cujuscumque gradus et conditionis praedicta Opera damnata atque proscripta, quocumque loco, et quocumque idiomate, aut in posterum edere, aut edita legere vel